

ת"פ (מרכז) 51878-12-22 - מדינת ישראל נ' שתילה אבו מדיעם

ת"פ (מרכז) 51878-12-22 - מדינת ישראל נ' שתילה אבו מדיעם ואח'מחוזי מרכז

ת"פ (מרכז) 51878-12-22

מדינת ישראל

נגד

1. שתילה אבו מדיעם

על-ידי ב"כ עו"ד שלום בן שבת

2. חיאת אל טורי - עניינה הסתיים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[23.12.2024]

כבוד השופטת מרב גרינברג

גזר דין חלקי בעניין נאשמת 2

1. כתב האישום הוגש כנגד שתי הנאשמות, אחיות. הנאשמת 1 (להלן: "הנאשמת") הורשעה על פי הודאתה, במסגרת הסדר דיוני, בעובדות כתב האישום המתוקן, בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. כמפורט בכתב האישום המתוקן, ביום 12.12.22 בסמוך לשעה 19:30 נרצח אחיהן של הנאשמות. בעקבות מותו הגיעה הנאשמת מביתה ביישוב רהט לבית משפחתה בכפר קאסם ושם חברה לבני משפחתה, לרבות נאשמת 2, אחותה. בסמוך לשעה 23:30 גמלה בליבן של הנאשמות החלטה לפגוע בביתן וברכבו של סביתן, קרוב המשפחה המתגורר בסמיכות לבית המשפחה, מאחר שחשדו בו כי גרם למות אחיהן. הנאשמת הצטיידה במצית ונאשמת 2 בגרזן, בסמוך לשעה 23:40 נכנסו הנאשמות למתחם ביתן של סביתן, נאשמת 2 הכתה את רכבו באמצעות גרזן וניפצה את כלל שמשות וחלונות הרכב. במקביל ניפצה הנאשמת את חלון ביתן של סביתן, נכנסה לבית, ושם הציתה באמצעות המצית מיטה ועליה מזרון שהיו ממוקמים באחד מחדרי הבית. לאחר מכן יצאה הנאשמת מביתן של סביתן דרך החלון שאותו ניפצה, וזאת בסיוע נאשמת 2. כתוצאה מההצתה פרצה אש בתוך הבית ונוצר עשן רב. האש התפשטה בחדרים וגרמה לשריפת קירות הבית, מוצרי חשמל ורהיטים, ולניפוץ חלונות. בת הזוג של סביתן, שמונת ילדיהם ונכדם שהו בבית בזמן ההצתה. בשל רעש ניפוץ החלונות והתפשטות השריפה, הורתה האישה לילדיה ולנכדה להתקבץ באחד מחדרי הבית, שם שהו עד להגעת שוטרים.

3. בעניין נאשמת 2 הגיעו הצדדים להסדר דיוני במסגרתו הורשעה בעבירה של חבלה במזיד ברכב והסגת גבול, והופנתה לתסקיר. הצדדים הסכימו כי היא לא הייתה מודעת לכוונת אחותה להצית את הבית. הנאשמת 2 נדונה לעונשי מאסר על תנאי, צו של"צ וקנס (גזר דיני מיום 8.1.24).

תמצית תסקירי שירות המבחן

4. הנאשמת בת 39, נשואה ואם לחמישה ילדים (8-17), נעדרת הרשעות קודמות. מקורותיה עולה כי סיימה 12 שנות לימוד, עובר למעצרה עבדה בבית אריזה. לנאשמת שני אחים הסובלים מאוטיזם, אביה ריצה בעבר עונש מאסר ולפני כ-14 שנים נפטר ממחלה. אחיה הבכור שנרצח היווה עבורה דמות אב. לדבריה, לאחר שהתבשרה על רצח אחיה, נסעה לכפר קאסם בעודה חווה הלם, לחץ וחרדה. לטענתה אחד השוטרים ששהו במקום מסר לה שאין אנשים בבית, ואילו הייתה מודעת לנוכחותם של בני המשפחה לא הייתה פועלת כפי שפעלה. הנאשמת ביטאה צער על השלכות העבירה, במיוחד לגבי פגיעה אפשרית בילדים.

שירות המבחן התרשם מקושי של הנאשמת לערוך התבוננות במחשבותיה, רגשותיה ותפיסותיה, ולהתחבר להיבט הרגשי שעמד בבסיס התנהגותה- היא פעלה מתוך זעם עמוק ורצון לנקמה אך בשיחה הציגה עצמה כמנותקת מרגשות אלו. כמו כן השמיטה מרכיבים משמעותיים בביצוע העבירה של תכנון וחשיבה קדימה, והציגה את התנהלותה כאימפולסיבית, ספונטנית וחסרת שליטה. הנאשמת הסכימה להשתלב בטיפול שהוצע לה, להערכת שירות המבחן מתוך מוטיבציה חיצונית שיתכן ותשתנה בהמשך. הומלץ על דחיית הדיון בעניינה לצורך שילובה בקבוצה טיפולית ובחינת מחויבותה כלפי ההליך הטיפולי.

5. מהתסקיר המשלים (מיום 5.11.24) עולה תמונה חיובית יותר. הנאשמת השתלבה בקבוצה טיפולית, מגיעה למפגשים באופן סדיר, מצליחה ליצור קשר חיובי עם משתתפות הקבוצה ועם המנחות ולשתף מעולמה הפנימי. הנאשמת הצליחה לקיים שיח על ערכי התרבות אליה משויכת ועל הציפייה לנקמה בתגובה לפגיעה בבן משפחה. מתארת את היום שבו בוצעה העבירה ואת מעצרה כאירוע טראומטי וקשה מנשוא. הנאשמת הביעה חרטה, מודעות לפגיעה הקשה שעלולה הייתה להיגרם, וחשש ביחס להשלכות ההליך המשפטי לרבות דאגה לילדיה. שירות המבחן מעריך שכיום הנאשמת מצליחה לעבור ממוטיבציה חיצונית לטיפול למוטיבציה פנימית. על רקע היותה אם לחמישה ילדים, מאסר בפועל עלול להרע את תפקודה ברמה הרגשית ולהעמיק את קשיי המשפחה. לנוכח האמור, הומלץ על הטלת עונש קצר לריצוי בעבודות שירות, לצד צו מבחן. תמצית טיעוני הצדדים לעונש

6. ב"כ המאשימה, עו"ד גבי פאר, עתר למתחם שנע בין 27-48 חודשי מאסר, ולהטלת עונש מאסר בן 30 חודשים וענישה נלווית הכוללת פיצוי משמעותי לנפגעי העבירה. העיקרון של אחידות הענישה אינו רלוונטי באשר נאשמת 2 הורשעה בעבירה אחרת שחומרתה פחותה. ב"כ המאשימה הפנה לנסיבות ביצוע העבירה ועמד על הערכים המוגנים שנפגעו ועל החומרה היתרה בעבירת הצתה במיוחד כשיש חשש לפגיעה בנפש. הנאשמת הייתה לכל הפחות אדישה לתוצאות של הצתת הבית. אין מדובר בבית נטוש, אלא בבית מיושב הסמוך לבית משפחתה של הנאשמת, והדעת נותנת שבשעת לילה הוא אינו ריק מיושביו. עוד עמד על התכנון המוקדם והביצוע יחד עם אחותה, על חלקה הדומיננטי של הנאשמת וכן על הפנייה לאלימות כפתרון סכסוכים. לעמדת המאשימה קיים פער בין תוכן התסקיר לבין ההמלצה הסופית. נטען כי הנאשמת נמצאת בשלב ראשוני בטיפול, היא אינה לוקחת אחריות מלאה על מעשיה ומביעה עמדה מצמצמת, יש לה קושי להתחבר להיבט הרגשי ועדיין נשקפת ממנה מסוכנות משמעותית.
7. ב"כ הנאשמת, עו"ד שלום בן שבת, עתר להעמיד את הרף התחתון של המתחם על 12 חודשי מאסר ולהטיל על הנאשמת עונש לריצוי בעבודות שירות, תוך חריגה מהמתחם לאור קיומו של סיכוי ממשי לשיקום. נטען כי המאשימה מתמקדת בתסקירה הראשון של הנאשמת, בתסקיר המשלים חל שינוי משמעותי, נטילת אחריות ברורה ונכונות טיפולית. הנאשמת הורשעה בהתאם להסדר ברשת סעיף ההצתה, שאינו מייחס כוונה לפגוע בבני אדם. ההסכמה בין הצדדים הייתה שהיה על הנאשמת לוודא באופן אקטיבי שאין אנשים בבית, אך אין אינדיקציה לכך שהייתה מודעת לכך שבמועד ביצוע העבירה הבית מיושב. המזרון הוצת באמצעות מצית ולא באמצעות חומר דליק ומלמד על העדר תכנון. הנאשמת נעדרת עבר פלילי ונעדרת דפוסים עברייניים, והאירוע, שהוא חריג לאורחות חייה, בוצע על רקע נסיבות ייחודיות. הנאשמת מביעה חרטה עמוקה על מעשיה, משתפת פעולה עם שירות המבחן. הנאשמת מצויה בשלבים ראשוניים של ההליך הטיפולי בשל נסיבות שאינן תלויות בה ושלוחתה למאסר עלולה לפגוע פגיעה קשה בה ובילדיה.
8. בעלה של הנאשמת, איסמעיל, סיפר בעדותו כי הנאשמת אישה טובה, מאז האירוע לא חזרה לכפר קאסם וניתקה קשר עם בני משפחתה המתגוררים שם. מעט לפני שנודע לנאשמת על רצח אחיה הוא התקשר אליה וסיפר לה שירו לעבר המיניבוס שלו על רקע סכסוך בין חברות אוטובוסים, והיא הגיבה בסערת רגשות. בהמשך, הגיעה הבשורה על מות אחיה בזמן שהוא היה בתחנת המשטרה, הנאשמת ניסתה להשיג אותו שוב ושוב ללא הצלחה, ובשעתה הקשה לא הצליחה לשוחח איתו. לדבריו הנאשמת שרויה בצער ובעצב בגין מעשיה, לאחר כל דיון בבית המשפט היא נסערת במשך ימים ארוכים.
- אסתר, מנהלת מטעם החברה בה מועסקת הנאשמת, שהגיעה מיוזמתה לדיון, מסרה שכאשר שמעה על מעשיה של הנאשמת היא לא האמינה. מדובר בעובדת אמינה וחרוצה, הכואבת את מות אחיה ומרבה לבכות.
9. הנאשמת בדברה האחרון הביעה צער על מעשיה ומסרה שמדי יום היא מתחרטת על המעשים ולא תחזור עליהם, וביקשה להישאר עם ילדיה.
- דיון והכרעה
מתחם העונש ההולם

10. על ההליך שבפניי חלים עקרונות הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק. ע"פ הוראות אלו, העיקרון המנחה בענישה הינו עקרון ההלימה שפירושו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ובמידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בדרכו של עקרון זה, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך שהוא מתחשב בערך החברתי המוגן שנפגע ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבותיה הקונקרטיות של העבירה. בשלב הבא, לאחר שנקבע מתחם העונש, ובית המשפט לא מצא מקום לחרוג ממנו לקולא או לחומרא, נקבע העונש הראוי תוך התחשבות בנסיבות העושה.
11. לפני כשנתיים, ביום מר ונמהר, נרצח אחיה של הנאשמת שאליו הייתה קשורה בקשר אמיץ, כעבור שעות ספורות החליטו הנאשמת ואחותה, לאחר מפגש עם בני משפחה נוספים, ליטול את החוק לידיהן ולפגוע בביתו וברכבו של מי שנחשד על ידן ברצח האח. מעשיה של הנאשמת חמורים ופגעו פגיעה ממשית בערכים חברתיים מוגנים של שלום הציבור, בטחונו, שלומו וקניינו.
12. בתי המשפט חזרו ועמדו על החומרה היתרה הגלומה בעבירת ההצתה בשל פוטנציאל הנזק, שלעיתים הוא בלתי ניתן לשליטה. כך, למשל, פסק כב' השופט י' אלרון בע"פ 8622/21 הולר נ' מדינת ישראל, פס' 10 (15.2.2022): "בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת ההצתה הנובעת מפוטנציאל הנזק ההרסני הטמון בה לסביבה, לרכוש ולחיי אדם. אין לדעת כיצד תתפשט האש אשר 'דרכה לילך ולהזיק', ובמי תאחז ותפגע בדרך הילוכה הלא צפוי. גם במקרים בהם התכוון המצית לפגיעה אחת, אין בידיו של המשלח אש לשלוט בהשתוללותה, ואף שראשיתה ידועה - אחריתה מי ישרנה".
13. ואכן, חומרת האירוע נובעת מכך שהנאשמת נכנסה לבית מגורים והציתה אש, בשעה ששהו בו מספר רב של נפשות, בהם ילדים. פוטנציאל הנזק במקרה דנן הוא גבוה ביותר ואך בנס לא נגרמו פגיעות משמעותיות לגוף. הנאשמת ואחותה פעלו אמנם בסערת רגשות וללא יישוב דעת אך לא ניתן לומר כי מדובר במעשה ספונטני ונעדר תכנון. הנאשמות הצטיידו במצית ובגרזן ומיד בהגיען לבית סביתן, האחת חבלה ברכבו והנאשמת שלפנינו נכנסה לבית והציתה מזרן שגרם לדליקה. טענת הנאשמת כי לא ידעה בוודאות כי בבית שוהים אנשים אינה מתיישבת עם ביצוע המעשה בשעת לילה, ובבית משפחה שבו מתגוררים ילדים ועל כן הסבירות לכך גבוהה מאד. עם זאת, אף לטענת המאשימה, הנאשמת לא התכוונה לפגוע בנפש אלא גילתה לנסיבות אלו אדישות. יש לתת משקל לכך שהנאשמת הורשעה ברישת סעיף ההצתה שהוא מתון יותר, וכן שלא מדובר במעשה מתוחכם שכלל הצטיידות בחומר דליק או חומר בערה מיוחד אלא במצית פשוטה, וזאת בניגוד לאחותה שהצטיידה בגרזן. לפיכך מצאתי לקבוע כי מעשי הנאשמת פגעו פגיעה משמעותית בערכים המוגנים. מידת אשמה של הנאשמת פחותה מעט משל מציתים אחרים שפועלים בתכנון ומתוך יסוד נפשי של כוונה (ראו בהרחבה, ע"פ 510/22 טויטו נ' מדינת ישראל, פס' 3-7 לפסק דינו של כב' השופט סולברג (27.12.2022) (להלן: "עניין טויטו").
- מדיניות הענישה הנהוגת

14. רמת הענישה הנוהגת משתנה בהתאם לתוצאות העבירה, לטיבו של הרכוש שהוצת, לתכנון המוקדם ולפוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה (ע"פ 1414/15 מדינת ישראל נ' פדר, פס' 9 (15.4.2015); ע"פ 6720/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פס' 9 (7.3.2017); ע"פ 1438/14 חסן בראזי נ' מדינת ישראל (26.3.2014); ע"פ 6326/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 10 (3.12.2017)).

בע"פ 4819/22 מדינת ישראל נ' פלוני (3.8.2022) שאליו הפנתה המאשימה, הורשע נאשם, בנסיבות חמורות מהמקרה שבפנינו, בהצתת דירת גרושתו על רקע סכסוך כספי ביניהם. הנאשם נכנס אל הדירה ואל חדר השינה ושילח אש במיטת המתלוננת. כתוצאה מהמעשה קפץ בנו של הנאשם מהמרפסת. האש התפשטה בדירה כולה והנאשם מנע כניסה של צוותי חירום, שנאלצו לפרוץ לתוכה. חדר השינה נשרף כליל ונגרמו נזקי אש, חום ופיח בדירה כולה, וכן נזקי פיח לרכוש המשותף בסמוך לדירה. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם עונש של 25 חודשי מאסר, לצד עונשים נלווים. ערעור המדינה על קולת העונש התקבל. בשל גילו של הנאשם (64), מצבו הבריאותי ואי מיצוי הדין, נקבע כי עונשו יעמוד על 30 חודשי מאסר בפועל;

בענין טויוטו נדון נאשם, לאחר שמיעת ראיות, בגין מעשה הצתה, השלכת נפצים לחצר בית השכנים ושיבוש מהלכי משפט, למאסר בן 36 חודשים, נקבע מתחם הנע בין 30-48 חודשי מאסר. מעשיו של הנאשם גרמו לנזק רב לדירת השכנים והותירו אותם חסרי כל. בית המשפט העליון דחה פה אחד את ערעור הנאשם על הכרעת דין, נקבע כי הוא היה מודע בפועל לאפשרות שמעשיו יגרמו לשריפה, לכל הפחות ביסוד נפשי של פזיזות ביחס לתוצאה (שם, פס' 23 לפסק דינה של הש' רונן). עם זאת, בגזר הדין מצא בית המשפט העליון בדעת רב (כב' השופטים רונן וסולברג בניגוד לדעתו החולקת של הש' אלרון) ליתן ביטוי עונשי לכך שבניגוד לרב מקרי ההצתה, הנאשם ביצע את המעשה ביסוד נפשי של פזיזות ולא של כוונה. משכך מצאו להקל בעונשו של הנאשם ולהעמידו על 27 חודשי מאסר;

בע"פ 98/20 כהן נ' מדינת ישראל (11.6.2020) נדון נאשם, לאחר שמיעת ראיות, בכך שהצטייד בחומר דליק והצית מרכז לנפגעי סמים לפי סעיף 448 סיפא. נקבע מתחם ענישה הנע בין 24-48 חודשי מאסר, הנאשם בעל עבר פלילי נדון למאסר בן 40 חודשים הכולל הפעלת תנאי, ערעורו נדחה;

בע"פ 8347/17, 8355/17 מיהרט ואח' נ' מדינת ישראל (17.3.2020) נדונו ערעורים של שני נאשמים שהורשעו בגין הצתה בצוותא של חנות בגדים, למאסרים בני 28 חודשים. הנאשמים שיתפו פעולה עם שירות המבחן באופן חלקי, נסיבותיהם מורכבות, נקבע מתחם ענישה שנע בין 24-48 חודשי מאסר. הערעורים נדחו;

בע"פ 4706/17 אלטאהר נ' מדינת ישראל (29.3.2018) נדחה ערעור נאשם שהורשע בעבירה של הצתת דירת המגורים של בת זוגו, דירת המתלוננת נשרפה כליל, הנאשם הזעיק את כוחות ההצלה. נקבע מתחם ענישה הנע בין 30-60 חודשי מאסר. הנאשם אזרח זר הנמצא בישראל לבדו, תמך במתלוננת שנשאה בבטנה את ילדם המשותף, עברו נקי, נדון למאסר בן 36 חודשים;

בע"פ 6099/15 אלביליה נ' מדינת ישראל (2.3.2016), שאליו הפנתה המאשימה, נדחה ערעור נאשם שהורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירת הצתה. על רקע חשדו של הנאשם שהמתלונן, דודו, גנב כספים ממשפחתו, ולאחר ששתה משקאות אלכוהוליים, הצית את ביתו של המתלונן, נקבע כי הנאשם הצית במכוון את חדר השינה כדי לפגוע בדוד. גג הבית קרס, נגרמו נזקי פיח, נזקים לרכוש וחדר השינה נשרף כליל. נקבע מתחם ענישה הנע בין 25-50 חודשי מאסר. לחובת הנאשם עבר פלילי מכביד, הוא ביצע את העבירה שעה שהיה תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי, נדון למאסר בן 55 חודשים הכוללים הפעלת תנאי בן 12 חודשים שירוצה במצטבר; בת"פ (מחוזי מרכז) 25038-09-22 מדינת ישראל נ' טדסה (גזר דיני מיום 28.11.2023) הורשע הנאשם בעבירות הצתה, איומים והיזק בזדון, בגין הצתת קרוואן ששימש כבית מגורים בו התגוררו פרודתו ושלושת ילדיהם המשותפים. נגרם נזק כבד לקרוואן ולרכוש. נקבע מתחם ענישה הנע בין 3-5 שנות מאסר. לחובת הנאשם עבר פלילי מינורי, ברקע התמכרותו לסמים ואלכוהול. נדון למאסר בן 42 חודשים; בת"פ (מחוזי ב"ש) 36720-07-22 מדינת ישראל נ' דוידוב (26.2.2023) הנאשם הורשע בהצתת דלת דירת אביו באמצעות בקבוק המכיל ליטר וחצי בנזין אותו מילא בתחנת דלק. כתוצאה מההצתה נגרם נזק לדלת הכניסה וסימני פיח בחדר המדרגות. נקבע מתחם ענישה הנע בין 15-30 חודשים. הנאשם, מתמודד נפש הלוקה בסכיזופרניה, בעת ביצוע העבירה היה אחראי למעשיו. מחד נשקל עברו הפלילי, מנגד הודאתו, קבלת האחריות והמצוקה והתסכול בהם היה שרוי עובר לביצוע העבירה. אביו של הנאשם, נפגע העבירה, ביקש מבית המשפט שיקל עמו. בנסיבות האמורות נדון למאסר בן 15 חודשים; בת"פ (מחוזי ב"ש) 999-08-20 מדינת ישראל נ' פלמרצ'וק (26.5.2021), הורשע נאשם בעבירת הצתה. הנאשם הגיע לבניין מגורים בשעת לילה, לאחר שהחליט להצית דירה בבניין, כאשר בידו מזרון ומיכל בנזין, הניח את המזרון סמוך לדלת הדירה הצית אש ועזב את המקום. האש החלה לבעור והתפשטה לעבר דלת הכניסה, המתלונן התעורר ופעל לכבותה. נגרמו סימני פיח על דלת הדירה ועל רצפת הפרקט ובלובי הקומה. נקבע מתחם ענישה הנע בין 30-48 חודשים. בהתחשב בגילו (32), עברו הנקי, הודאתו ונסיבותיו, נדון למאסר בן 36 חודשים; בע"פ 7139/13 צקול נ' מדינת ישראל (23.1.2014) שהוגש ע"י ההגנה, נקבע מתחם שבין 12-36 חודשי מאסר בגין הצתה של חדר ששכר הנאשם בבית שבו מתגוררים דיירים נוספים, לאחר שהבחין בכך שכל דיירי הבית מחוץ למבנה. עונשו הועמד על 21 חודשי מאסר וכלל 3 חודשי הפעלת תנאי במצטבר. הפסיקה הנוספת אליה הפנתה הגנה כוללת מקרי הצתה שבהם הוטלו עבודות שירות, רובם מקרי שיקום או כוללים התחשבות בנסיבות יחודיות של הנאשם, אליהם בהרחבה אתייחס בהמשך. 15. לאחר שבחנתי את נסיבות מעשי הנאשמת, הרקע למעשים, מידת הפגיעה בערכים המוגנים והענישה הנוהגת, מצאתי להעמיד את המתחם על 24-50 חודשי מאסר.

גזירת עונשה של הנאשמת

16. הנאשמת בת 39, נעדרת עבר פלילי ומנהלת אורח חיים נורמטיבי. מתסקירי שירות המבחן ומדברי בעלה ונציגת מעבידה ניתן להתרשם כי מעשיה בתיק זה חריגים מאד לאורח חייה, הנאשמת הייתה נתונה בסערת רגשות ובצער עמוק על מות אחיה, הגיעה לבית המשפחה, שם פגשה בני משפחה נוספים ובחרה בחירה פסולה לפעול באלימות ביחד עם אחותה כלפי משפחתו ורכושו של מי שנחשד על ידי משפחתה כעומד מאחורי רצח אחיה. הנאשמת הודתה במיוחס לה, הביעה חרטה וצער וניתן להתרשם שכיום מגלה תובנה מלאה לחומרת מעשיה והשלכותיהם.

17. תסקיריה של הנאשמת מלמדים על התקדמות טיפולית, הנאשמת התקשתה תחילה להפתח ולשתף פעולה עם גורמי הטיפול אך בהמשך השתלבה בטיפול קבוצתי ופרטני, חל פיחות ממשי בסיכון הנשקף ממנה ושירות המבחן בא בהמלצה להמנע מהטלת מאסר ולהעמדה תחת פיקוחם, הסיבות לכך מגוונות, חלקן טיפוליות וחלקן בשל חשש מפני פגיעה ממשית בה ובמשפחתה ככל שתשלח למאסר. התמונה המצטיירת מהתסקיר המשלים היא של נאשמת שמשתפת פעולה עם הליכי הטיפול ובעלת סיכויי שיקום טובים.

18. עיון בפסיקה שהגישה ההגנה מלמד כי במקרים דומים לזה שבפנינו, הלכו בתי המשפט, בערכאות שונות, כברת דרך משמעותית כלפי נאשמים שעברו הליכי טיפול משמעותיים או סבלו ממוגבלות נפשית או שכלית, אף אם לא היה מדובר במקרי שיקום מובהק:

בע"פ 6418/21 סלהוב נ' מדינת ישראל (16.1.2022) הורשע נאשם בהצתת רכב, הנאשם רכש חומר דליק, נדון למאסר בן 15 חודשים ופיצוי בסך 30,000 ₪. בית המשפט העמיד את מתחם העונש ההולם על 18-36 חודשי מאסר, ומצא לחרוג חריגה קלה לקולא בעיקר בשל מאפייניו האישיים של הנאשם, אב לשלושה קטינים, נעדר עבר פלילי. תסקירו של הנאשם היה שלילי, נקבעה רמת מסוכנות גבוהה, עבר במקביל טיפול פרטי. בית המשפט העליון קיבל את ערעור ההגנה והקל בעונש. בפסק דינו הסתמך על תסקיר משלים שלימד על התקדמות טיפולית וסיכויי שיקום טובים, וניתן משקל נכבד לנסיבותיו האישיות של הנאשם. על יסוד כל אלו נקבע כי שליחת הנאשם למאסר עלולה לקטוע הליך שיקום חיובי ונושא פירות, על הנאשם הוטלו 9 חודשי עבודות שירות;

בע"פ 1444/24 אשד נ' מדינת ישראל (פסק דין חלקי, 18.12.24), שניתן לפני מספר ימים, נדון עניינו של נאשם שעמד מאחורי הברחת עלי גת לאנגליה ע"י אחר, לאחר שהאחר נתפס, הגיע לבית מגוריו והאשים אותו בכישלון עסקת היבוא ודרש ממנו לשלם לו את סכום שהפסיד עקב כישלון העסקה. ביום שלמחרת, הגיע ביחד עם נאשם נוסף לבית האחר, לאחר שהצטיידו בחומר דליק, שפך הנאשם האחר את החומר הדליק על דלת דירת האחר והצית אותה. הנאשם הורשע בעבירה של סיוע להצתה. על הנאשם נגזרו 14 חודשי מאסר (גזר דיני מיום 8.1.24). בית המשפט העליון מצא לקבל את ערעור הנאשם, והפחית את עונשו, נוכח הליכי טיפול, למאסר בן 9 חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות (בכפוף לחוות דעת ממנה חיובית).

בת"פ 7062-04-23 (מחוזי נצ') מדינת ישראל נ' קיטינג'ר (4.4.2024) הנאשם הורשע בהצתת מבנה ביטוח לאומי, הוא רכש חומר דליק, שפך את תכולתו על הבניין שהיה סגור באותה עת, וגרם נזק לבניין. הנאשם הוכר כסובל מהפרעת אישיות, נקבע מתחם הנע בין 20-40 חודשי מאסר, בית המשפט מצא לחרוג מהמתחם מטעמי שיקום, נקבע שהנאשם עבר תהליך שיקום עקבי ומשמעותי עם אינדיקציות לשינוי עמוק ובעל סיכוי של ממש להשתקם. ניתן משקל לגילו הצעיר, עברו הנקי ותמיכת משפחתו. על הנאשם נגזרו 9 חודשי עבודות שירות וצו מבחן.

בת"פ (מחוזי חי') 32741-08-18 מדינת ישראל נ' זיתאוי (1.12.2019) הנאשם הורשע בהצתת בנין מגורים שבו התגוררו בני משפחתו, על רקע סכסוך בינו לבין בן דודו. הנאשם הצית אש בשני מוקדים בדירת בן דודו, בסמוך לדירה שבה ישנו אותה עת הוריו. הנאשם בעל יכולת שכלית נמוכה, עבר הליכי טיפול, בית המשפט אימץ את המלצת שירות המבחן וגזר על הנאשם עונש שיקומי בחריגה מהמתחם לקולא, שכלל 7 חודשי עבודות שירות וצו מבחן;

בת"פ (מחוזי מרכז) 35186-12-17 מדינת ישראל נ' סובעי (28.5.2019) - הורשע נאשם בכך שהצית את רכבו של מתלונן על רקע אי שביעות רצונו מקשר רומנטי שניהל זה עם אחותו הצעירה. המעשה בוצע בצוותא, בסמוך לבנייני מגורים, לאחר שנרכש חומר דליק בתחנת דלק. הנאשם ביצע את המעשה בגיל 19, שולב בקבוצות טיפוליות, שירות המבחן התרשם מסיכון נמוך, נדון לעונש שיקומי של 9 חודשי עבודות שירות;

בת"פ (מחוזי ב"ש) 27470-12-16 מדינת ישראל נ' בניזינו (10.12.2017) מקרה של יידוי בקבוק תבערה לבית מגורים בעת שהמתלוננת ישנה בו. האש התפשטה לעבר הדירה וחלק מדיירי הבניין חולצו מהבניין הבורע באמצעות כוחות כיבוי אש. הנאשמים הורשעו בעבירה לפי סעיף 448 סיפא לחוק. בית המשפט חרג לקולה בעניינו של נאשם 1 בשל מצבו הבריאותי ובעניינו של נאשם 2, שהורשע בסיוע, בשל נסיבות מיוחדות ומוטיבציה להתגייס לצה"ל למרות נסיבות שאינן קלות.

19. עניינה של הנאשמת אינו שונה באופן ניכר. הנאשמת היא אשה נורמטיבית שאינה מאופיינת בדפוסים עברייניים ומעשיה בליל האירוע חריגים לאורחות חייה, הליכי הטיפול בהם שולבה מסייעים לשיקומה ומפחיתים את הסיכון הנשקף ממנה, אם כי דרכה לשיקום מלא אינה קצרה. הנאשמת התנתקה ממשפחתה המורחבת ובעלה, ממנו התרשמתי לחיוב, אמנם מגנה את מעשיה אך תומך בה.

20. הנאשמת כאמור נטלה אחריות על מעשיה ומביעה צער כן ועמוק על ביצועם. ניכר כי חוותה טלטלה משמעותית בשל ההליך המשפטי. לא ניתן להתעלם מנסיבותיה האישיות של הנאשמת, נתון שהפסיקה ייחסה לו משקל ממש במקרים דומים, הנאשמת אם לחמישה ילדים, רצח אחיה גרם לה לשבר ולסערת רגשות, השפעת המאסר עליה ועל ילדיה עלולה להיות קשה ביותר.

21. אכן כטענת המאשימה אין מקום לגזור גזירה שווה מהעונש שהוטל על אחותה, נאשמת 2. עם זאת, גם האחות הורשעה במעשה שאינו קל, היא הצטיידה בגרזן, פגעה ברכבו של נפגע העבירה וסייעה לאחותה לצאת מביתו. אף בעניינה מצאתי ליתן משקל נכבד לסערת הרגשות שבה הייתה נתונה וחרירות המעשה לנזק חייה ולהסתפק בענישה צופה פני עתיד וענישה נלווית (על גזר הדין לא הוגש ערעור).

22. על יסוד כל אלו, תוך איזון בין השיקולים השונים, מצאתי לחרוג ממתחם הענישה לקולא ולגזור על הנאשמת ענישה שאינה כוללת מאסר ממש לצד צו מבחן למשך 18 חודשים ופיצוי. מובהר, כי ככל שהנאשמת תפסיק לשתף פעולה עם גורמי הטיפול אראה בכך עילה טובה להפקעת צו המבחן ולגזירת עונש מאסר תחתיו.

23. ביחס לפיצוי הכספי- כידוע, תכליותיו של הפיצוי בהליך הפלילי הן, בין היתר, לתת ביטוי והכרה חברתית למעמד ולסבלם של נפגעי העבירה, ובמקביל להעניק סעד מהיר יחסית לנפגעי העבירה, במטרה לסייע להם בשיקום חייהם [דנ"פ 5625/16 אסרף נ' טווק, פס' 14 (13.9.2017); ע"פ 2649/21 סילברה נ' מדינת ישראל, פס' 26 (19.2.2023)]. עוד אבהיר כי ההלכה הפסוקה קבעה שבקביעת גובה הפיצוי אין להתחשב ביכולתו הכלכלית של הנאשם [ראו, למשל, ע"פ 1287/14 פלוני נ' מדינת ישראל (5.8.2015); ע"פ 6882/14 פלוני נ' מדינת ישראל (11.11.2015)]. במקרה הנוכחי, מצאתי כי יש להשית על הנאשמת פיצוי מתון שיהלום את נסיבותיו הייחודיות של תיק זה.

24. הנאשמת לא הופנתה לחוות דעת ממונה, באופן חריג ניתן בתיק גזר דין חלקי, שיושלם, לאחר שתתקבל חוות דעת ממונה. אני מפנה את הנאשמת לחוות דעת ממונה על עבודות שירות. נקבע לגזר דין משלים ליום 27.1.25 שעה 11:30.

העתק החלטה יועבר לממונה על עבודות השירות.

ניתנה היום, כ"ב כסלו תשפ"ה, 23 דצמבר 2024, במעמד הצדדים.